

Sygn. akt IV P 35/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 października 2016 roku

Sąd Rejonowy – Sąd Pracy w B. Wydział IV Pracy

w składzie:

Przewodniczący: SSR Beata Grabiszewska

Protokolant: Wiesława Rudzka

po rozpoznaniu w dniu 20 października 2016 roku w Bełchatowie

na rozprawie

sprawy z powództwa E. W. (1)

przeciwko Szkole Podstawowej Nr (...) w B.

o odprawę emerytalną i dodatkowe wynagrodzenie roczne

1. zasądza od pozwanej Szkoły Podstawowej Nr (...) w B. na rzecz powoda E. W. (1) kwotę 12.100,17 zł /dwanaście tysięcy sto złotych siedemnaście groszy /z ustawowymi odsetkami od dnia 8 października 2013 roku do dnia zapłaty tytułem odprawy emerytalnej;
2. oddala powództwo o dodatkowe wynagrodzenie roczne w zakresie kwoty 1.772,36 zł / jeden tysiąc siedemset siedemdziesiąt dwa złote trzydzieści sześć groszy/;
3. umarza postępowanie w sprawie w pozostałej części;
4. nie obciąża powoda E. W. (1) obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz pozwanej Szkoły Podstawowej Nr (...) w B..

Sygn. akt IV P 35/16

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 8 marca 2016 roku, skierowanym przeciwko Szkole Podstawowej Nr (...) w B., powód E. W. (1) wniósł o zasądzenie na jego rzecz odprawy emerytalnej w wysokości 14.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 8 października 2013 roku do dnia zapłaty oraz tzw. trzynastej pensji w kwocie 2.100 zł z odsetkami od dnia 21 stycznia 2014 roku.

W uzasadnieniu powód podnosił, że pozwany pracodawca odmówił mu wypłaty zarówno odprawy emerytalnej, jak i dodatkowego wynagrodzenia rocznego za 2013 rok.

W odpowiedzi na pozew z dnia 31 marca 2016 roku pozwana Szkoła Podstawowa Nr (...) w B. nie uznała żądania pozwu, wniosła o jego oddalenie i zasądzenie kosztów procesu.

W uzasadnieniu swojego stanowiska podnosiła, że przyczyną rozwiązania stosunku pracy wskazaną przez powoda była sytuacja rodzinna. Pracodawca wyraził zgodę na zaproponowane warunki. Zdaniem pozwanej rozwiązanie stosunku pracy z powodem nie nastąpiło w związku

z otrzymaniem przez niego świadczenia kompensacyjnego.

W zakresie żądania zapłaty trzynastej pensji pozwana podnosiła, że zgodnie z art. 2 ust 2 ustawy z dnia 12 grudnia 1997 roku o dodatkowym wynagrodzeniu rocznym pracownik, który nie przepracował u danego pracodawcy całego roku kalendarzowego, nabywa prawo do wynagrodzenia rocznego w wysokości proporcjonalnej do okresu przepracowanego, pod warunkiem, że okres ten wynosi co najmniej 6 miesięcy. Powód tego minimalnego okresu nie przepracował.

W toku procesu strony podtrzymały swoje stanowiska, przy czym na rozprawie w dniu 20 października 2016 roku powód ograniczył żądanie do kwot wyliczonych przez stronę pozwaną i cofnął powództwo w zakresie przekraczającym te kwoty, zrzekając się roszczenia.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powód E. W. (1) został zatrudniony w pozwanej Szkole Podstawowej Nr (...) w B. od dnia 8 stycznia 2013 roku jako nauczyciel informatyki w stopniu awansu zawodowego nauczyciela dyplomowanego. Pracował na podstawie kolejnych umów o pracę na czas określony w wymiarze 17/18, 17,5/18 etatu, a od 25 marca 2013 roku w pełnym wymiarze czasu pracy.

(dowód: umowy o pracę – k. 3-8; świadectwo pracy – k. 16)

W dniu 11 czerwca 2013 roku E. W. (1) złożył pozwanej Szkole oświadczenie o rozwiązaniu umowy o pracę z dniem 15 czerwca 2013 roku w związku z koniecznością przejścia na świadczenie kompensacyjne.

Na prośbę dyrektorki pozwanej powód zmienił treść pisma, w którym wskazał, że prośbę o rozwiązanie umowy o pracę motywuje sytuacją rodzinną.

(dowód: pisma powoda z dnia 11.06.2013r. – k. 78, 91; zeznania powoda E. W. (1) – k. 93 zw. z k. 99)

Decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. z dnia 27 lipca 2016 roku E. W. (1) uzyskał prawo do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego od dnia 15 czerwca 2013 roku.

(dowód: decyzja ZUS – k. 10)

Pismem z dnia 2 września 2013 roku powód zwrócił się do pozwanej Szkoły o wypłatę odprawy emerytalnej, powołując się na decyzję

o przyznaniu świadczenia kompensacyjnego. Złożył również na piśmie oświadczenie, że nie pobrał takiej odprawy w poprzednich szkołach. Pismem z dnia 8 października 2013 roku pozwany pracodawca odmówił powodowi wypłaty odprawy wskazując, że rozwiązanie stosunku pracy z powodem

nie nastąpiło w związku z przejściem na świadczenie kompensacyjne. Stanowisko swoje podtrzymał w następnym piśmie z dnia 24 października 2013 roku. Kolejnym pismem z dnia 21 stycznia 2014 roku dyrektor pozwanej Szkoły poinformowała powoda E. W., że nie przysługuje mu „trzynasta pensja” za 2013 rok.

(dowód: pisma powoda z dnia 2.09.2013r. – k. 80, 82, pisma pozwanej – k.83, 85, 86)

Ewentualna odprawa z tytułu przejścia powoda na świadczenie kompensacyjne stanowi kwotę 12.100,17 zł, a wysokość ewentualnego dodatkowego wynagrodzenia rocznego za rok 2013 wynosi 1.772,36 zł.

(dowód: wyliczenie – k. 96)

Stan faktyczny w przedmiotowej sprawie jest w zasadzie bezsporny. Został on ustalony głównie na podstawie dokumentów załączonych do akt sprawy oraz zeznań stron. Spór pomiędzy stronami ma charakter sporu co do interpretacji i stosowania przepisów prawa.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo jest uzasadnione w przeważającym zakresie.

Zgodnie z treścią przepisu art. 87 ust. 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 roku Karta Nauczyciela (j.t. Dz.U.2016.1379) nauczycielowi spełniającemu warunki uprawniające do emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy lub nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, którego stosunek pracy ustał w związku z przejściem na emeryturę, rentę

z tytułu niezdolności do pracy lub nauczycielskie świadczenie kompensacyjne, który przepracował w szkole co najmniej 20 lat, przyznaje się odprawę w wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia ostatnio pobieranego w szkole będącej podstawowym miejscem jego pracy. Wynagrodzenie to oblicza się według zasad obowiązujących przy ustalaniu ekwiwalentu pieniężnego za urlop wypoczynkowy.

Z dosłownego brzmienia przepisu można by wnosić, że przesłankami do nabycia prawa do odprawy są: spełnienie przez pracownika warunków uprawniających do jednego ze świadczeń wymienionych w powołanym przepisie, przejście na emeryturę, rentę z tytułu niezdolności do pracy lub nauczycielskie świadczenie kompensacyjne, rozwiązanie stosunku pracy oraz związek między rozwiązaniem stosunku pracy i przejściem na jedno z ww. świadczeń.

Przejście na emeryturę (rentę) oznacza utratę statusu pracownika w zamian za uzyskanie statusu emeryta (rencisty). Pojęciowo i funkcjonalnie przejście na emeryturę (rentę) jest związane z ustaniem stosunku pracy.

Związek rozwiązania stosunku pracy z przejściem na emeryturę lub rentę nie jest tym samym, czym rozwiązanie stosunku pracy z powodu przejścia na emeryturę lub rentę. Nabycie prawa do jednego z tych świadczeń, a właściwie przyznanie go, nie musi wobec tego stanowić przyczyny rozwiązania stosunku pracy.

Związek między rozwiązaniem stosunku pracy a nabyciem prawa do emerytury lub renty może mieć charakter czasowy (rozwiązanie stosunku pracy zbiega się w czasie z nabyciem prawa do świadczenia niezależnie od przyczyny rozwiązania stosunku pracy), przyczynowy (rozwiązanie stosunku pracy następuje dlatego, że pracownikowi przysługuje prawo do świadczenia) bądź czasowo-przyczynowy (przyczyną rozwiązania stosunku pracy jest nabycie prawa do emerytury lub renty i rozwiązanie następuje w chwili przyznania świadczenia). Między rozwiązaniem stosunku pracy a nabyciem prawa do świadczenia może zachodzić także związek funkcjonalny, który występuje wówczas, gdy rozwiązanie stosunku pracy następuje wprawdzie przed ustaleniem prawa do świadczenia, ale przyznanie świadczenia jest konsekwencją sytuacji bezpośrednio poprzedzającej ustanie zatrudnienia (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 1989 r., III PZP 19/89, OSNCP 1990, nr 4-5, poz. 61; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 1993 r., I PRN 111/93, OSNCP 1994, nr 12, poz. 243). Odprawa przysługuje pracownikowi, z którym stosunek pracy został rozwiązany w okresie niezdolności do pracy, jeżeli nabył prawo do renty z tego tytułu bezpośrednio po wyczerpaniu okresu zasiłkowego (uchwały Sądu Najwyższego: z dnia 4 czerwca 1991 r., I PZP 17/91, OSNCP 1992, nr 3, poz. 37; z dnia 19 sierpnia 1992 r.; z dnia 7 stycznia 2000 r., III ZP 18/99, OSNAPiUS 2000, nr 24, poz. 888), albo jeżeli zgłosił wniosek o to świadczenie przed ustaniem zatrudnienia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 marca 1994 r., I PRN 10/94, OSNAPiUS 1994, nr 1, poz. 12, por. także uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2011 r., II PK 149/10, opubl. LEX nr 794983). Jak wynika z powołanego orzecznictwa związek między ustaniem stosunku pracy a przejściem na rentę z tytułu niezdolności do pracy lub emeryturę jest ujmowany szeroko. Do nabycia prawa do odprawy nie jest konieczne, aby rozwiązano stosunek pracy z powodu przejścia pracownika na rentę lub emeryturę. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 28 lipca 1999 r., I PKN 174/99, OSNAPiUS 2000, nr 21, poz. 786, stwierdził, że przepis art. 92¹ § 1 kp wiąże prawo do odprawy emerytalnej z ustaniem, nie zaś z rozwiązaniem stosunku pracy.

Przyczyna rozwiązania umowy o pracę nie ma wpływu na prawo do tej odprawy. Odprawa emerytalna lub rentowa przysługuje pracownikowi także wówczas, gdy przejście na emeryturę albo rentę następuje w zbiegu z innymi

przyczynami rozwiązania stosunku pracy, np. długotrwałej niezdolności do pracy (art. 53 kp), czy zwolnienia z przyczyn nie dotyczących pracownika (por. komentarze do art. 92¹ kp, B. W., E. M., opublikowane w systemie LEX).

Przytoczone orzecznictwo Sądu Najwyższego oraz poglądy doktryny znajdują zastosowanie także odprawy określonej w art. 87 Karty Nauczyciela.

W uzasadnieniu wyroku z dnia 2 października 2008 roku, I PK 54/08 (opubl.: LEX nr 509038) Sąd Najwyższy przypomniał, że w celu skutecznego nabycia przez pracownika prawa do odprawy emerytalnej lub rentowej nie jest konieczne rozwiązanie z nim stosunku pracy z powodu przejścia na emeryturę lub rentę (z powodu uzyskania uprawnień do pobierania świadczeń emerytalnych lub rentowych), ani nie jest konieczne, aby przejście na emeryturę lub rentę nastąpiło równocześnie z rozwiązaniem z tego powodu stosunku pracy. Przepisy szczególne przewidujące prawo do tego rodzaju odpraw pieniężnych nie zawierają zastrzeżenia dotyczącego jednego określonego sposobu rozumienia związku między ustaniem stosunku pracy a przejściem na emeryturę lub rentę warunkującego prawo do odprawy, w szczególności przepisy te nie przewidują możliwości pozbawienia prawa do tego świadczenia tylko z tego powodu, że rozwiązanie stosunku pracy nastąpiło z innej przyczyny (na przykład z przyczyn leżących po stronie pracodawcy, w tym zmian organizacyjnych powodujących ograniczenie zatrudnienia), jeżeli po ustaniu stosunku pracy z tej przyczyny pracownik przeszedł na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, ponieważ spełniał warunki uprawniające do emerytury lub renty. Związek ustania stosunku pracy z przejściem na emeryturę lub rentę - o jakim stanowi art. 87 ust. 1 Karty Nauczyciela (podobnie jak art. 92¹ k.p.) - nie musi być przyczynowo-skutkowy, może być tylko funkcjonalny albo czasowy. Prawo do pieniężnej odprawy emerytalnej lub rentowej należy do płacowych uprawnień pracowniczych, których można pozbawić pracownika wyłącznie w razie wystąpienia normatywnie określonej przeszkody (przesłanki negatywnej) jego nabycia.

W przedmiotowej sprawie powód wystąpił do pozwanej z wnioskiem o rozwiązanie umowy o pracę, pierwotnie w celu przejścia na świadczenie kompensacyjne, po czym zmienił na prośbę pozwanej przyczynę rozwiązania stosunku pracy wskazując, że stanowi ją sytuacja rodzinna. Jednocześnie od następnego dnia po rozwiązaniu stosunku pracy uzyskał prawo do świadczenia kompensacyjnego, co uprawnia powoda do odprawy z art. 87 ust. 2 KN, bowiem przepracował w szkole co najmniej 20 lat. Pomiędzy ustaniem stosunku pracy powoda a przejściem na świadczenie kompensacyjne zachodzi związek czasowy i funkcjonalny.

Mając na uwadze powyższe rozważania Sąd na podstawie art., 87 ust. 2 KN uwzględnił żądanie zasądzenia odprawy w kwocie obliczonej przez stronę pozwaną, której powód nie kwestionował.

O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 k.c.

Za nieuzasadnione Sąd uznał powództwo o zapłatę trzynastej pensji. Kwestię prawa do niej regulują przepisy ustawy z dnia 12 grudnia 1997 r.

o dodatkowym wynagrodzeniu rocznym dla pracowników jednostek sfery budżetowej (Dz.U.2013.1144 j.t. ze zm.) Stosownie do treści art. 2 pracownik nabywa prawo do wynagrodzenia rocznego w pełnej wysokości po przepracowaniu u danego pracodawcy całego roku kalendarzowego. Natomiast pracownik, który nie przepracował u danego pracodawcy całego roku kalendarzowego, nabywa prawo do wynagrodzenia rocznego w wysokości proporcjonalnej do okresu przepracowanego, pod warunkiem, że okres ten wynosi co najmniej 6 miesięcy (ust. 2).

Z kolei, zgodnie z ust. 3 pkt 4 ppkt a) powołanego przepisu przepracowanie co najmniej 6 miesięcy warunkujących nabycie prawa do wynagrodzenia rocznego nie jest wymagane w przypadku rozwiązania stosunku pracy w związku z przejściem na emeryturę, rentę szkoleniową albo rentę z tytułu niezdolności do pracy lub świadczenie rehabilitacyjne.

Odnosząc powyższe regulacje do stanu faktycznego sprawy należy wskazać, że powód E. W. (1) w 2013 roku nie przepracował

w pozwanej szkole co najmniej 6 miesięcy. Jednocześnie rozwiązanie stosunku pracy w związku z przejściem na świadczenie kompensacyjne nie zostało wymienione jako okoliczność skutkująca przyznaniem prawa do trzynastej pensji, pomimo nie przepracowania wymaganego okresu w roku kalendarzowym. W powołanym przepisie w sposób enumeratywny ustawodawca wskazał przypadki rozwiązania stosunku pracy, w związku z którymi nie jest wymagane przepracowanie co najmniej 6 miesięcy w celu uzyskania prawa do trzynastej pensji. Katalog ten jest zamknięty i nie podlega rozszerzającej interpretacji.

Dlatego też na podstawie powołanych przepisów Sąd oddalił powództwo o zasądzenie trzynastej pensji w kwocie obliczonej przez stronę pozwaną, w zakresie której powód popierał żądanie.

Wobec cofnięcia pozwu w zakresie odprawy i trzynastej pensji ponad kwoty obliczone przez stronę pozwaną, tj. ponad 12.100,17 zł (odprawa) i 1.772,36 zł (trzynasta pensja) Sąd umorzył postępowanie w tej części na podstawie art. 355 § 1 i 2 kpc w związku z art. 203 § 4 kpc i art. 469 kpc.

Na zasadzie słuszności wyrażonej w art. 102 kpc, Sąd nie obciążył powoda kosztami zastępstwa procesowego w części dotyczącej oddalenia i umorzenia powództwa, bowiem powód w przeważającym zakresie wygrał proces. Zdaniem Sądu subiektywne przekonanie powoda o słuszności żądania zapłaty trzynastej pensji mogło być usprawiedliwione treścią regulujących je przepisów.